

Orobanche purpurea

Röllikesnyltrot

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Akut hotad (CR)
B2ab(iii,v); C2a(i); D

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Lamiales (plisterordningen), **Familj:** Orobanchaceae (snyltrotsväxter), **Släkte:** *Orobanche* (snyltrötter), **Art:** *Orobanche purpurea* - röllikesnyltrot Jacq. **Synonymer:** *röllikesnyltrot*, *Phelypaea caerulea* (Vill.) C. A. Mey., *Phelypaea purpurea* (Jacq.) Asch., *Violett snyltrot*

Kännetecken

Röllikesnyltrotten är en glesblommig, blåviolett snyltrot med tämligen glest ax med läppformiga blommor. Stjälken är 15–40 cm hög, blåviolett och glandelhårig. Arten är parasitisk och bildar inget eget klorofyll. Den går knappast att förväxla med någon annan svensk växt.

Utbredning och status

Röllikesnyltrot är i Sverige enbart känd från Öland där den första gången blev funnen 1924. Närmaste växtplats utanför Sverige ligger i Danmark, varifrån det finns ett äldre fynd. För närvarande känner vi tre växtplatser för röllikesnyltrot på Öland. Lokal 1 är en åkerren där arten var bofast under drygt 50 år 1924–1980 men den är numera utgången. Lokal 2 är en tomtmark som har hyst bommande exemplar av röllikesnyltrot sedan 1978, de senaste åren endast enstaka exemplar. Senaste fyndet gjordes 2003 med ett enda exemplar. Lokal 3 upptäcktes 2002, också denna är belägen på tomtmark. Där har arten hittills varit årlig med som mest 70 exemplar. Ursprunget för röllikesnyltrotten i Sverige är ovisst men artens förekomster i starkt kulturpåverkad gräsmark indikerar möjligen att den blivit (oavsiktligt) införd av människan.

Ekologi

Röllikesnyltrotten växer i starkt kulturpåverkad gräsmark (åkerren samt ordinär kulturnära, torr gräsmark) där den parasiterar på röllika, möjligen ibland även på andra växter. På grund av sin sällsynthet är artens ekologi i övrigt dåligt känd men förmodligen torde den vara en obligat korspollinerare vilket gör att små populationer kan få svårt att bilda livskraftiga frön. Fröna är som hos andra snyltrötter extremt små och vindspridda och kan behålla grobarhet länge. Röllikesnyltrotens utbredning i Sverige ligger förmodligen i den extrema kanten av dess naturliga utbredningsområde och är på grund av detta mycket sällsynt. Artens öländska växtmiljöer är inte märkvärdiga utan mer eller mindre triviala, kulturpräglade gräsmarker. Möjligen kan oupptäckta växtplatser finnas.

Hot

Igenväxning och förändringar i markanvändningen på växtlokalerna utgör uppenbara hot. Den ursprungliga lokal 1 är numera så förändrad att arten knappast kan förväntas återkomma. Lokal 2 har igenväxning orsakat växtens neråtgående trend. En ökad beskuggning och en fuktigare miljö har också missgynnat värdväxten röllika som knappast finns kvar längre. På den nyupptäckta lokal 3 har växten hittills varit årsvis och något hot föreligger inte.

Åtgärder

Det mycket sällsynta uppträdandet samtidigt som dess kända lokaler består av tämligen triviala biotoper gör att bevarandeåtgärder är mycket svåra att utforma. Områdena bör skötas så att röllika och andra torrmarksörter gynnas och populationen bör följas mycket noggrant av floravaktare. Lokal 2 har röjts de senaste åren utan hittills någon påvisbar gynnsam effekt. Fastighetsägaren av lokal 3 är medveten om den sällsynta arten och bedriver sen slätter vilket hittills verkar ha gynnat arten.

Övrigt

Rölliksnyltrot är fridlyst. Markägare bör informeras om röllikesnyltrotten åter skulle dyka upp på den äldsta lokalen. Fastighetsägare av lokal 2 och 3 är medvetna om växten. Odling av svenskt material av röllikesnyltrot lär finnas i privata trädgårdar i Skåne. Utländska namn – NO: Rylliksnylterot, DK: Røllike-Gyvelkvæler, GB: Yarrow Broomrape.

Naturvård

Fridlystning: Fridlyst enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), enligt paragraf: 8. Bestämmelsen gäller hela landet

Litteratur

- Andersson, U.-B. & Gunnarsson, T. 2002. Släktet *Orobanche* på Öland. *Krutbrännaren* 11 (2–3): 53–60.
- Andersson, U.-B. & Gunnarsson, T. 2006. Floraväktarrapport 2005 Ölands botaniska förening. *Krutbrännaren* 15 (1): 3–49.
- Knutsson, T. m fl 1997. Försvunna, hotade och sårbara kärlväxter på Öland. *Krutbrännaren*. Suppl. 2.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1976. Projekt Linné rapporterar 14–28. *Svensk Bot. Tidskr.* 70: 211–224.
- Pedersen, A. 1963. *Scrophulariaceernes og Orobanchaceernes udbredelse i Danmark*. *Bot. Tidsskr.* 59: 1–140.
- Sterner, R. 1986. Ölands kärlväxtflora. *Flora der Insel Öland*, 2:a uppl. av Åke Lundqvist Förlagstjänst.

Författare

Tommy Knutsson 1995. Rev. Margareta Edqvist 2006. ©ArtDatabanken, SLU 2006.